

De zonde van Kaïn

Voor velen zal het een verrassing zijn, maar de eerste keer dat van ‘zonde’ gesproken wordt in de Bijbel is in Genesis 4:7. Daar wordt gezegd dat de zonde aan de deur ligt (HSV), NBV21: dan ligt de zonde op de loer ligt. Oussoren: zonde ligt voor de deur op de loer. WBC: gehurkt Ramban: sin lurks (zonde ligt op de loer).. Fox: a crouching demon (een hurkende demon).

Wat Adam en Eva deden in de tuin van Eden, het eten van de verboden vrucht, wordt geen zonde genoemd. Nee, zonde is een begrip dat pas genoemd wordt bij Kaïn. Paulus zegt wel in Romeinen 5:12 dat door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en daardoor de dood, maar dat lijkt me in strijd met wat Tenach zelf zegt. De zonde is niet bij Adam en Eva begonnen. Zij hebben het gebod van God overtreden, maar, nogmaals, zonde wordt dit niet genoemd. Wat zij deden was een door God zelf uitgelokte overtreding. Het was iets waardoor zij inzicht kregen, waardoor hun ogen open gingen. Maar het begrip zonde komt als men de ander het leven ontnemt. In de Joodse traditie kan hiermee doodslag of moord bedoeld zijn, maar ook doodzwingen of roddelen. Dat is: zonde. Iets waarmee men een ander mens schade berokkent.

Nogmaals: Bij de overtreding van Adam en Eva is geen sprake van zonde. En het hele begrip ‘zondeval’ komt in Tenach niet voor. Het is een later bedacht concept en niet gebaseerd op wat geschreven is.

Nu is Genesis 4:7 een moeilijk te begrijpen en te vertalen vers. Een lastig iets is dat het woord ‘zonde’, ‘chataat’, vrouwelijk is, maar de werkwoordsvorm ‘neerliggend’ is mannelijk. En ook is ‘zijn verlangen’ mannelijk, evenals het heersen over ‘hem’. Is het hier de enige keer dat ‘zonde’ mannelijk is?

Als het vrouwelijke woord ‘chataat’ ‘zonde’, ‘misstap’, betekent, wat zou het mannelijke woord dan betekenen?

Mijn gedachte is dat het vrouwelijke woord als het ware kan baren, iets kan voortbrengen, gevolgen zal hebben. De ene zonde lokt de andere uit. Een voorbeeld wordt gezien bij koning David. Nadat hij overspel gepleegd heeft met Bathseba is zijn volgende zonde het laten omkomen van Bathseba’s man, Uria. Maar hier bij Kaïn heeft de zonde bij de ingang nog geen gevolgen. Hij ligt rustig te wachten. En Kaïn kan hem buiten de deur houden.

Wat betreft de zonde die bij de ingang ligt: Rabbijn Hirsch geeft een heel heldere oplossing voor het woord ‘roveets’, neerliggend. Drie keer komt het woord ‘roveets’ voor in Tenach. Twee keer wordt de mannelijke vorm gebruikt bij een ezel die is gaan liggen, en de vrouwelijke vorm wordt nog gebruikt m.b.t een vogel die op eieren zit. Het is dus steeds een situatie die alle rust uitstraalt. Dit woord wordt nooit gebruikt wordt t.a.v. een roofdier dat op een prooi loert. Het gaat om rustig liggen, en het betekent beslist niet ‘op de loer liggen’, zoals veel vertalingen weergeven.

Kortom, de zonde is nog niet bij Kaïn binnen maar ligt wel te wachten. Op dit moment nog onschuldig, maar als men hem binnenlaat, krijgt hij de overhand.

Lukas de Grootte, Augustus 2025